

Dit is het leeswerkschrift van

.....

Tekstduikers

In het spoor van je eten

In deze les ...

- lees ik een tekst over de invloed van ons voedsel op de klimaatverandering.
- leer ik dat praten over een tekst die ik vaker lees me de tekst beter doet begrijpen.
- leer ik verbanden te leggen tussen de ideeën en de informatie uit de tekst.
- leer ik dat ik zelf invloed op het milieu kan hebben.

1 Lees de titel.

VOOR HET LEZEN

- Wat is het onderwerp van de tekst?
- Wat is een spoor?
- Onderzoek iets uit je brooddoos of koekendoosje. Zoek wat de oorsprong ervan is, welke ingrediënten erin zitten en wie betrokken is bij de voedselketen / het voedselproces.

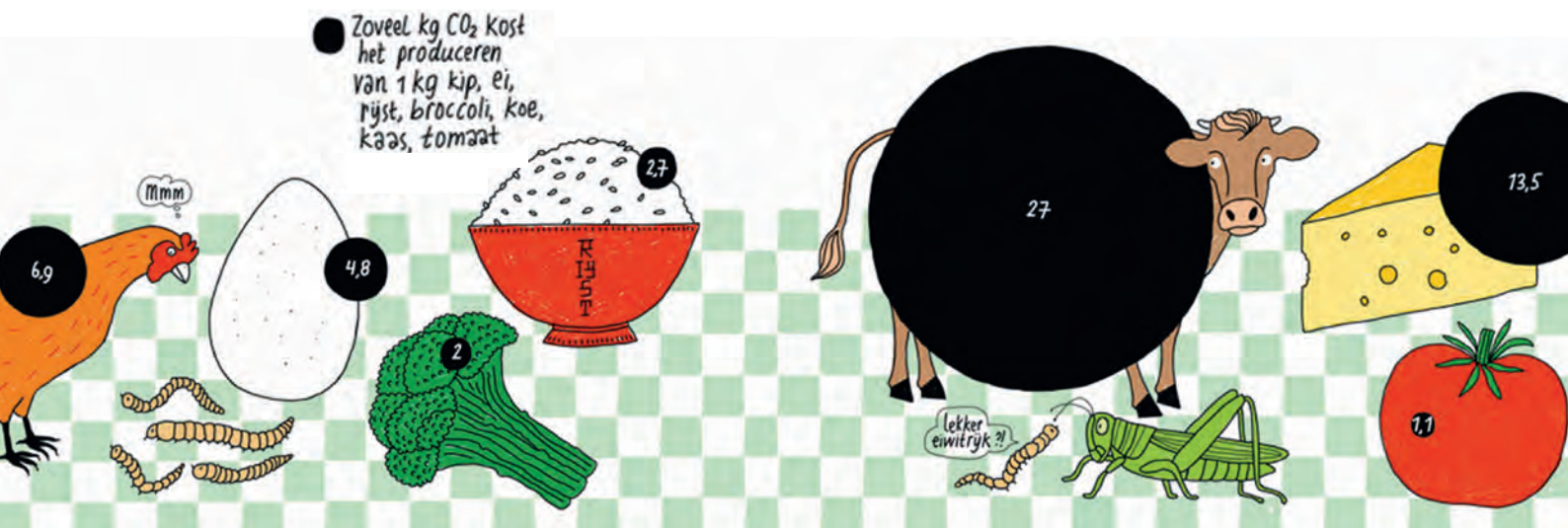
2 Lees de tekst een eerste keer. Maak aantekeningen bij de tekst.

TIJDENS HET LEZEN

- Kleur in de tekst: de hoofdgedachte van de schrijver.
- Omcirkel 1 tot 4 moeilijke woorden.

IN HET SPOOR VAN JE ETEN

Een prop of kurk helpt niet tegen de methaanboeren van een koe. Voor je het weet stijgt ze op als een luchtballon. En laten we wel wezen: die koe doet het natuurlijk ook niet in haar eentje. Ook andere dieren pompen heel wat broeikasgassen de lucht in. Vooral de herkauwers, met al die 5 magen van ze.

We moeten gewoon zorgen dat er minder koeien komen. Zelig? Welnee. Daar hoeven we geen koeien voor dood te maken. We laten er gewoon minder geboren worden. Door minder vlees en kaas te eten. Als mensen minder rundvlees eten, gaan boeren minder koeien houden. Dus als je
10 zelf iets wilt doen tegen klimaatverandering, dan is minder vlees eten een goed begin. Vooral rundvlees, lamsvlees en vlees van andere herkauwers. Voor het klimaat kun je beter kip of varkensvlees eten. Maar nog beter kun je insecten eten of vegetarisch vlees. Daar zijn nog meer redenen voor.

15 Om vee te houden is veel ruimte, energie en water nodig. Die ruimte is niet alleen het weiland of de stal waar de koe staat. Ze eet ook veel voer, dat wordt geteeld op grote akkers. Die akkers hebben water nodig. Landbouwmachines gebruiken brandstof om het graan te zaaien en te oogsten. Eigenlijk moet je dat allemaal meerekenen als je wilt weten
20 hoeveel broeikasgassen een biefstukje kost. Bovendien zou je die akkers ook kunnen gebruiken voor graan voor mensen in plaats van koeien. En met dat graan kun je meer mensen voeden dan met het vlees van de koe.

Door slim te kiezen wat je koopt en eet, kun je zorgen dat er minder broeikasgassen de lucht in gaan. Maar da's soms best ingewikkeld. Zie
25 jij maar eens een chocopasta zonder palmolie te vinden. En als je hem vindt: probeer hem maar eens te smeren. Palmolie is een smeug goedje waar ook nog eens veel energie in zit. Ze gebruiken het overal voor: chocolade, zeep, koekjes, chips, veevoer, diesel ... Er is dan ook veel vraag naar. Daarom leggen tropische landen zoals Indonesië en Maleisië
30 aan de lopende band palmplantages aan. Meestal moeten ze daarvoor tropische bossen kappen en verbranden. Bossen vol bijzondere dieren, zeldzame planten en CO₂. Veel plantages komen in veengebieden, die barstensvol CO₂ zitten. Als dat brandt of bloot komt te liggen gaat dat ook allemaal de lucht in. Inmiddels maken deze landen wel wetten om het
35 bos beter te beschermen. Maar of iedereen zich daaraan houdt?

Gelukkig kun je zonder veel zorgen aardbeien eten. In de zomer tenminste. Dan komen aardbeien bij ons zo uit de grond. Maar in de winter liggen er ook aardbeien in de schappen. Aardbeien uit Nederland, Spanje en Egypte. Bij het telen en vervoeren is een boel CO₂ de lucht in
40 gegaan. Welke kun je het best kiezen? Je krijgt 10 seconden bedenktijd. Tik tik tik tik tik tik tik tik tik. Weet je het al? De Nederlandse komen uit een kas, die veel energie kost om te verwarmen. Zoveel energie dat je beter aardbeien uit Egypte kunt eten, zelfs al komen die met het vliegtuig. Nog beter kun je de aardbeien uit Spanje kopen: die hebben de auto
45 genomen. Maar het allerbest kun je wachten tot het weer zomer is. Want vervoer levert veel CO₂ op, of het nou de auto is, het vliegtuig of de boot.

Meer weten?
Palmen op de Noordpool,
Marc ter Horst, Wendy
Panders, Gottmer

NA HET LEZEN

- c** Wat is de hoofdgedachte van de schrijver?
- d** Waarom wil de schrijver dat we slim kiezen wat we kopen en eten?

3 Lees de tekst een tweede keer.

VOOR HET LEZEN

- a Wat is de hoofdgedachte van de schrijver?
- b Waarvoor worden bossen gekapt?
- c Welke aardbeien koop je het best in de winter? Orden van best voor het klimaat (1) naar slechtst (3).

Egyptische

Nederlandse

Spaanse

TIJDENS HET LEZEN

- d Kleur in de tekst: welke tips de schrijver ons geeft om slim te eten en slim voedingsmiddelen te kopen.

NA HET LEZEN

- e Klopt je antwoord over de aardbeien?

4 Beantwoord de vragen.

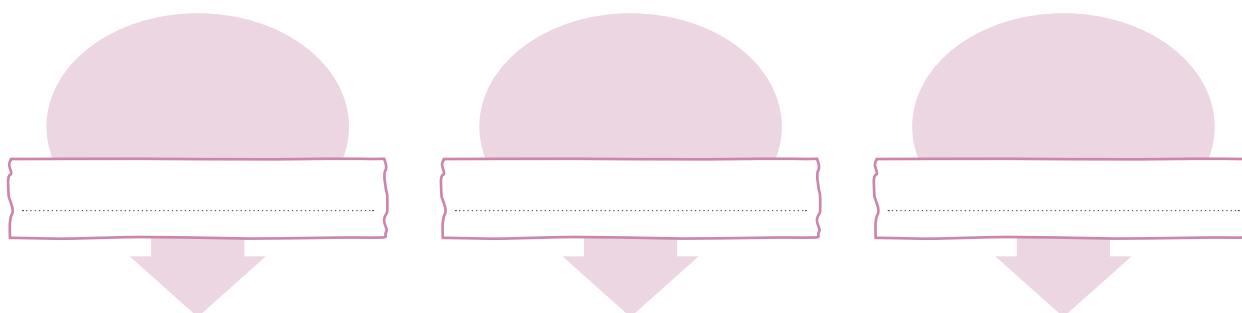
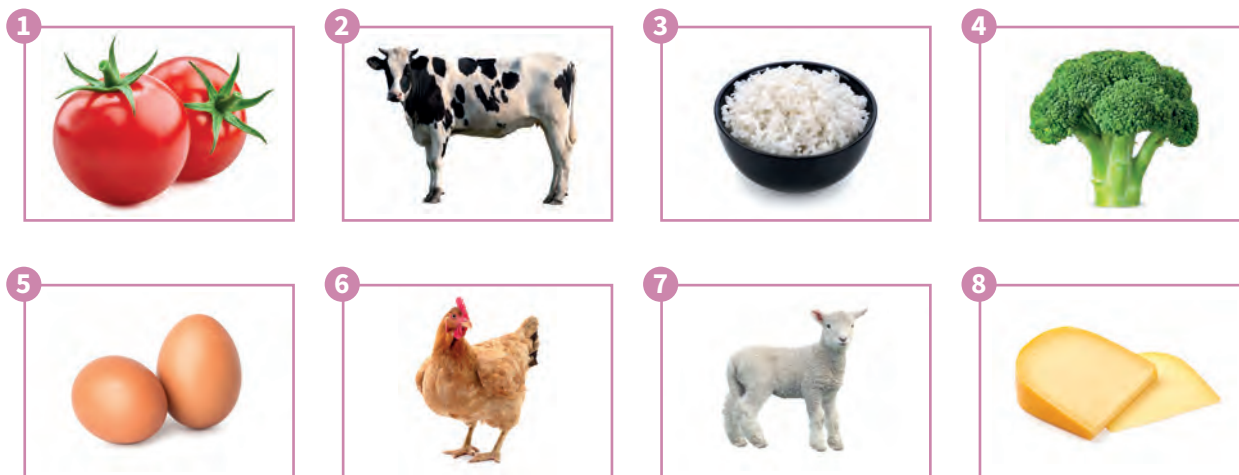
Alinea 1 (r. 1-5)

- a Welke dieren pompen heel wat broeikasgassen in de lucht?
- b Hoe komt dat?

Alinea 2 (r. 6-14)

- c Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat er minder koeien komen? Duid aan.
 - We moeten meer koeien doden.
 - We moeten minder vlees en kaas eten.
 - We moeten boeren verplichten minder koeien te houden.
 - We moeten koeien onvruchtbaar maken.
- d Nummer van 1 tot 3. Wat eet je het best voor het klimaat?
 - kip of varkensvlees
 - insecten of vegetarisch vlees
 - rundvlees, lamsvlees en vlees van andere herkauwers

e Schrijf de nummers van de afbeeldingen in een van de drie groepen.
Geef elke groep een verzamelnaam.

best voor het klimaat

goed voor het klimaat

slechtst voor het klimaat

Alinea 3 (r. 15-22)

f “Maar nog beter kun je insecten eten of vegetarisch vlees. Daar zijn nog meer redenen voor.”
(r. 12-14) Welke drie redenen zijn daarvoor?

1

2

3

Alinea 4 (r. 23-35)

g Kleur in de tekst:

 de kenmerken van palmolie.

 waarin palmolie gebruikt wordt.

h Geef de gevolgen van de stijgende vraag naar palmolie volgens de tekst.

Alinea 5 (r. 36-46)

i Wanneer kun je zonder zorgen aardbeien eten? Argumenteer.

.....

- 5 a Herhaal de tips die de schrijver ons geeft om slim te eten en slim voedingsmiddelen te kopen.
b Met welke tips houd jij rekening?

6 Lees de tekst een derde keer.

TIJDENS HET LEZEN

a Wat stelt de schrijver zelf in vraag in de tekst? Plaats een ? bij de tekst.

NA HET LEZEN

b Geef je mening over de rol van mensen door hun keuze en gebruik van voeding bij de klimaatverandering. Gebruik de afbeelding op de volgende pagina en het spreekkader.

SPREEKKADER

Mijn mening over ... is dat ...

Ik heb een aantal argumenten voor mijn mening. Ten eerste ... Ten tweede ...

Sommige mensen zijn het niet met me eens. Zij vinden bijvoorbeeld dat ...

Hun argument is dat ... Een ander argument is dat ...

Ik vind dat ze ongelijk hebben, omdat ...

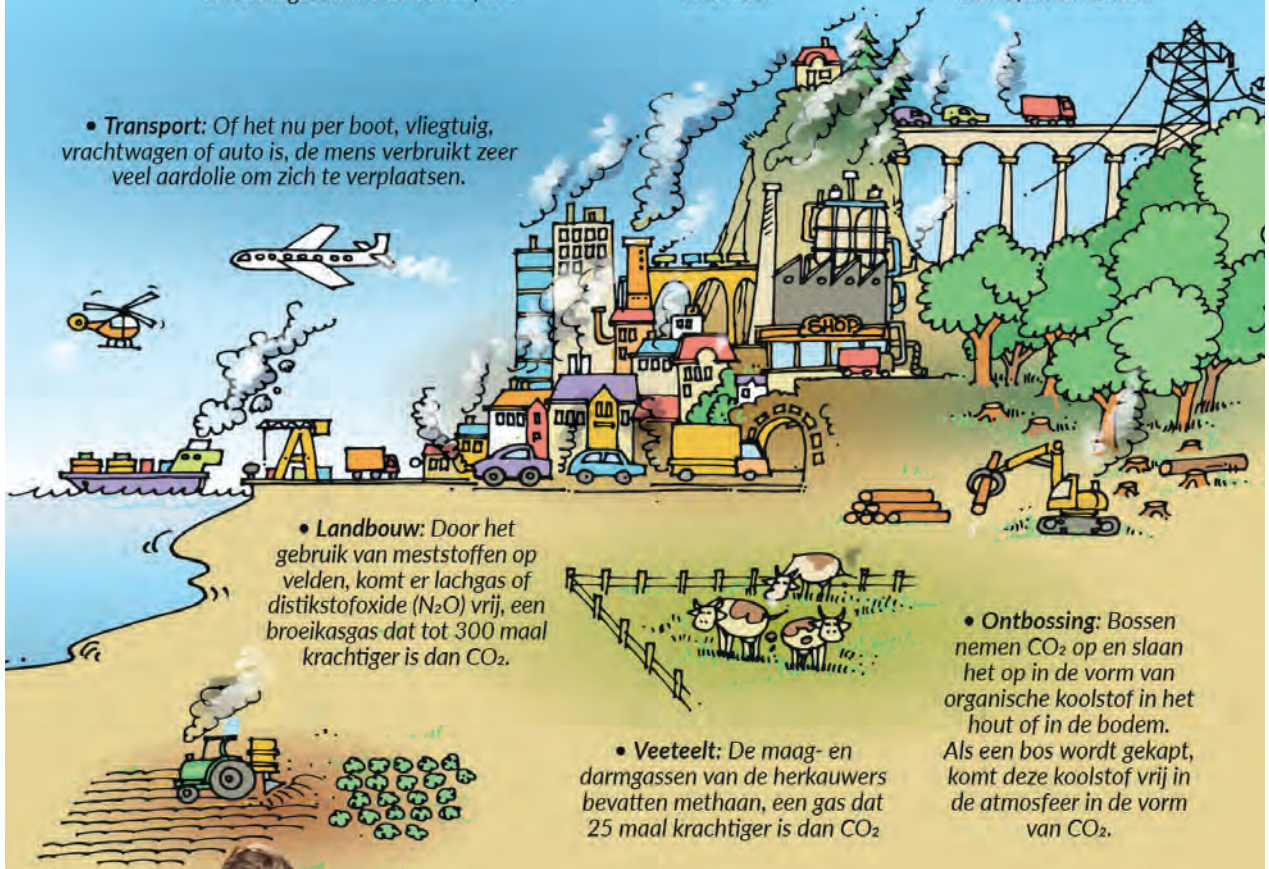
Versterkt broeikas effect

- **Gebouwen:** Om zich te verwarmen verbrandt de mens fossiele brandstoffen die CO₂ uitsloten. Bovendien veroorzaakt de productie van cement (nodig voor de woningbouw) een grote uitstoot van broeikasgassen in de atmosfeer.

- **Fabrieken:** Bovenop de CO₂-uitstoot door het gebruik van fossiele brandstoffen, stoten de fabrieken broeikasgassen uit die tot 7.000 maal krachtiger zijn dan CO₂.

- **Productie van elektriciteit:** Een groot deel van de elektriciteit wordt geproduceerd door steenkool- of gascentrales die grote hoeveelheden CO₂ in de atmosfeer uitsloten.

- **Transport:** Of het nu per boot, vliegtuig, vrachtwagen of auto is, de mens verbruikt zeer veel aardolie om zich te verplaatsen.

- **Landbouw:** Door het gebruik van meststoffen op velden, komt er lachgas of distikstofoxide (N₂O) vrij, een broeikasgas dat tot 300 maal krachtiger is dan CO₂.

- **Veeteelt:** De maag- en darmgassen van de herkauwers bevatten methaan, een gas dat 25 maal krachtiger is dan CO₂.

- **Ontbossing:** Bossen nemen CO₂ op en slaan het op in de vorm van organische koolstof in het hout of in de bodem. Als een bos wordt gekapt, komt deze koolstof vrij in de atmosfeer in de vorm van CO₂.

Vandaag is er geen twijfel meer mogelijk: 95% van de wetenschappelijke studies tonen aan dat de huidige klimaatverandering door de mens is veroorzaakt!